

הרב שמואל הלוי ואזנר
רב אב"ד ור"מ זכרון - מאיר, בני ברק

הזרקת מים קרים עם קעמיקעלם בתוך הורידין של הבהמה מיד אחר שחיטה (RINSE AND CHILL)

ב"ה יום ר"ח אד"א תשס"ח לפ"ק

כבוד ידידנו המכובד הרב הגאון המפורסם לתפארת ויקר בנשי"ק ר' יצחק שטיין שליט"א דומ"צ בק"ק פאלטישען ומזכה הרבים אחדשה"ט ושי"ת באהבה

באתי כהיום להשיב בקיצור כדרכי במה שהצעתם לפני בענין נדון החדש להכשר בשר, ותוכן השאלה מה שהמציאו מטעמי מסחר להעלות טוב הבשר שמיד אחרי השחיטה מזרימין נוזל קר ממאשין שיש לה כח הדוחף לתוך וריד מורידים גדולים שצואר הבהמה, וממנו נכנס לשאר ורידים שבגוף ואפילו לתוך קנוקניות זעירים שבכל חלקי הבהמה, ז"א שמתפשט בכל גוף הבהמה ושוטף את הדם בכח, ולפי דברי העושים זה, יוצא מתוך הבשר רוב אחוזי הדם שבבשר, והנשאר עוד אפשר אח"כ להוציא ע"י פעולות המליחה.

וכבודו מאריך להסביר גם מעלת הדבר שנוזל זה הורג ומסלק החיידקים וכ"ו וגם כתב שנוצר כעין צפוי על הבשר ע"י גרם הנוזל הזה, וכ"ז נעשה כשהבהמה עדיין בשלמות, ומע"כ נוטה להחמיר בזה ונו"י באורך, וכן דעתי העניי נוטה להחמיר ושלא להנהיג חדשות, כלהלן בקיצור.

א. הנה לשון החינוך בפי צו בלאו דאכילת דם סי"ק מ"ח בענין הוצאת דם לפני הבשול, ולא מצאו חז"ל תחבולה להוציא הדם כי אם במלח שהוא שואב הדם ומיבשו בטבע וכוחו רב ונכנס בבשר אפילו בחתיכה עבה ביותר וכ"ו יע"ש.

ב. וא"כ אם עושים פעולה הנ"ל הרי הוצאנו דם ברובו ע"ז, והיות כי המצאות חדשות מתחדשות באופן תמידי יבוא יום שימציאו ויטענו שע"ז יוצא לא רק רוב דם, אלא שיכולים להוציא ע"ז כל הדם, וא"כ לא רחוק שיבא איזה מבוהל ויפרסם דא"כ טורח מליחה למה, ויבאו להרוס לגמרי.

ג. ויש עוד ספק בליבי אם אחרי פעולה הזאת מועיל להוציא דם הנשאר עוד בגוף הנשחט, ע"י מליחה, דהא הכנסת נוזל הזה, עוקר דם רב

ממקום למקום ובתוכו כל הדם שנשאר בורידים הגדולים שבדרך הלכה מסלקים גידי דם כאלה ע"י ניקור והנשאים עוד ע"י חיתוך כמבואר בפוסקים, א"כ כל דם שבגוף מזיזים ממקום למקום, אלא שחלק גדול יוצא, ואף שלענין מולח בכלי שאינו מנוקב שאסור מטעם שפירש ממקום למקום ואינו יוצא ע"י מליחה, מכ"מ כ' השי"ך בסי' ס"ז ס"ק ד' דזה שייך רק בכש"מ אבל לא בשובר מפרקת דאין המקום דחוק וצר, וא"כ לכאורה הכא נמי לא שייך, אבל כ"ז לבי נוקפי דלא מציינו בכל מקרי הפוסקים דבר כזה שיכניסו דם רב כזה לכ"מ שבגוף, ומי יאמר שגם אחרי הפעולה וגם אחרי מליחה לא נשאר עוד דם אסור בתוך מקומות בגוף, ויצא אח"כ בבשול.

ד. אמנם גם אם אין אני צודק בזה, ואין לחוש כאן להבלעת דם שאינו יוצא, מכ"מ חשש שזרם המים הזה גורם שינויים במצב הריאה עד בטול תועלת בדיקת פנים שכי' כבודכם הוא חשש גדול מאוד, והריני מעתיק מש"כ בזה גאון ישראל ר' אפרים זלמן מרגליות ז"ע בספרו ראש אפרים ס"ק קנ"ג ובראש אפרים שם שהי' מנהג באיזה מקום ודרכם להכניס ידם בבית השחיטה לסחוט הדם ולנקות הבשר, והוא חושש דע"י פעולה זו ינתקו ממילא הסרקות, וכי דאפילו ימצאו סירקות תלויות צריכים להטריף מחשש דע"י פעולות ניקוי הדם והבשר היו סירקות אסורות, רק ע"י משמוש שם נתלשו, וכי שם שכל ריעותא בריאה שיכולים לומר שהיו סירקות ונתלשו אפי' הם עכשיו תלויות איכא למיחש, וזה בני"ד קרוב מאוד ע"י שינוי שנעשה תוך הריאה ע"י זרם המים שנכנס שם בכח, כמש"כ כ'.

ה. ע"כ פשוט בעיני שיראי אלקים ושומרי משמרת הכשרות יתרחקו מזה וכיו"ב, ואל לנו לקבל כל ההמצאות החדשות שיכולים לגרום ח"ו לשינויים בדבר הלכות כשרות וקדושת ישראל ומסורת עמינו.

והרני מברך אתכם בהצלחה וסיעתא דשמיא

דו"ש בלונ"ח, מצפה לרחמי ה'

שמואל הלוי ואזנר

הרב משה שטרנבוך ראב"ד העדה החרדית ירושלים

בענין הנ"ל

המלח להוציאו מהבשר, והיינו שיש לחשוש שנקב
הפליטה משתנים בזה.

ויותר נראה כשם שבמבושל לא מועיל מליחה
שמרכך, פעולה זאת בכח עצום פועל כבישול
ומחליש פעולת המליחה להוציא דם.

ולפני יותר ממאה שנה יצא לאור קונטרס
"הבלעת דם" ומאות רבנים כולל החתם סופר
וכתב סופר הזכירו שלא נסכים לשום שנוי בדם
לפני המליחה ואינו תחת ידי כעת.

וכבר רמזו רבותינו בחדש אסור מה"ת, ונודע
לאסור דאורייתא של דם ואפילו בשלו להרבה
פוסקים, ויקבלו שכר על הפרישה ויסתלקו
מכוונתם בס"ד.

ואגב הנני לברך אותו על המכתב בהודאה, ויהי
רצון שיזכה לרומם קרן התורה בישראל.

ג' שבט תשס"ח פה עיה"ק

לכבוד הרב הגאון המפורסם לתהילה ה"ה הרב
יצחק שטיין שליט"א

אחדשה"ט ושי"ת

קבלתי מכתבו עם שאלה על פעולה שמתכוונים
להזריק בפומף לתוך אחד מהוורידים הגדולים,
ומזה לכל הגידין ובשר, ופעולתה ששוטף הדם
כשמונים אחוז ממנו, ופעולתה שמרכך הבשר,
והעור נפשט בניקל, ועוד פעולות.

והנה השאלה נוגע רק לאמריקא ולהם להורות,
אבל כמענה לבקשתו אודיע לו דעתי.

והאמת בבלי להיכנס לדבר הלכה, בשו"ת שרידי
אש (ח"א עמוד שצ"ה) מביא תזכיר לממלכת
דנמרק שאנשי מדע מאשרים שאם הבשר מתרכך
הרבה ויש שנוי בזה במעמד הכימי, נפגם בזה כובד

שמחת היין תביא לידי עבודת ה'

והנה כבר פירשתי אמרם (מגילה דף ז' ע"ב) חייב אדם לבסומי בפורי'א וכר'.
וכבר צווחו בו קמאי דקמאי כי הוא יוצא מגדר השכל. וכבר אמרתי בזה
אשתקד, ועכשיו אני משנה קצת, דהנה אם נשתה בקלות ולא נקיים וגילו ברעדה
(תהלים ב יא), אם כן אדרבה אז נתעורר החטא הקדום, ואנחנו צריכין להתרצות
במה שחטאנו (עיין תנחומא בשלח סי' כ"ד), והבן. ואם כן נתקיים גזירתו באמת
שהוא מחטיא, ואם כן ההבדל נתראה בגלוי וחייב לבסומי, היינו לא להשתכר
רק לבסומי, כדי שעל ידי שמחת היין יבא לעבודת ה' ובמה שחטאנו נתקן, עד
דלא ידע, ר"ל באופן דלא ידע וניכר בפועל, רק שנידן במחשבה אשר חושב,
והבן זה כי נכון הוא בס"ד, ר"ל אבל לא שיהיה קלות ראש על ידו, כי אז
נתעורר חטא הקדום ואם כן ניכר בפועל, והבן זה כי נכון הוא מאד ואמת בס"ד
ורבה הוא להבין דברי חכמים וחידותם.

(ישמח משה פרשת תרומה)

הרב אברהם פישער לעיקוואד ניו דזשערזי

בענין הנ"ל

ובראש אפרים סק"א כי וז"ל כיון שדעת הר"ן יחידאה ע"כ במקום שהבדיקה רק חומרא יש להקל אבל במקום שצריך בדיקה מדינא אין להקל.

וע"ע בסמ"ע (לבעל השו"מ) שורש ד' ענף א' ס"ד וס"ו דבמקום שהבדיקה היא רק חומרא יש להקל בצורך גדול נגד הר"ן אבל במקום שהבדיקה מדינא אין להקל אף בצורך גדול והפס"מ.

וכיון ששמעתי מצדדים להקל לחלק בין אם היה הריאה זמן מרובה במים קרים או זמן מועט ע"כ נברר הדבר במקורו ולברר שאין זה לכתחלה, ואפי' דיעבד אסור בניד"ד.

והנה מקור הדבר היא בראש אפרים ס"י ל"ו סק"ט שכי' וז"ל ודוקא כשמניחין כל הריאה בקרים או בחמין אז אנו חוששין שמא באו בה מים אלו וכווצי ליה או מטרשי ליה וגם כיון שהמים בכלי והיא נותן הריאה לתוכה דומה קצת למה שאמרו תתאה גבר ואף אם יתן הריאה תחלה לשם וישפוך עליו המים אין לחלק בכך כיון שזרם המים שטפוח והמים מקיפים בכל צדדים פועלים פעולתו משא"כ כשנותן מעט על הריאה אפשר שזה טעם קצת בודקים שכי' אפי' בשמ"ח ס"י ל"ט סני"ח שראה קצת בודקים דלא קפיד למים ובודקים אפילו בצוננים וצריך להזהירם ע"ז וכי' ואפשר שטעמם כמו שכי' ומ"מ נראה שהדין דין אמת כמו שכי' אפי' שלכתחלה בודאי צריך להזהר להצריך פושרין אף במקום א' כדמשמע בכל מקום מדברי הפוס' עכ"ד, ראינו מדבריו שמצדד להקל במים מועטים ואף בזה כתב להחמיר לכתחלה, וכ"ש במים מרובים לזמן מועט שצריך להחמיר.

וכעין זה כי בשלחן גבוה ס"י ל"ו סק"י וז"ל ולכך נהגו בשאלונקי ובכל מקום שעושים נפילה לעשות נפילה במים שנשאבו מן הבור או מן המעיין ולא מחממים אותם קצת שיהיו פושרין דהפשרת המים הוא שלא יהיה קרים ביותר ויתכווץ הנקב ולא יבצבץ ומים הללו אינם קרים כ"כ ולא משהין אותם ג"כ זמן מה על גב הריאה כדי שיתכווץ הנקב ויסתם כי הנפילה נעשה מהר

הנני בזה בענין השאלה העולה על שלחן מלכים בענין המאשין החדש שנתחדש שמזריקים מים קרים מאוד בין 15-3 דגראד עם קעמיקעלס בתוך הורידין של הבהמה מיד אחר שחיטה כדי להוריק כל הדם שבגידי הבהמה, והמים הולך בכל הגידין של כל הבהמה כולל גידי הריאה.

הנה בענין זה יש לכאורה כמה שאלות הן בעניני בדיקת הריאה והן בעניני מליחה ואפרש שיחתי בעזהשי"ת.

א) הנה בעניני בדיקת הריאה מבואר בב"י ס"י ל"ו דף מ"ט ע"ב וז"ל ונראה שאם שמו הריאה לתוך מים חמים לבדוקה שוב אין לה בדיקה שהרי נתכווצה מחמת המים החמים ונסתמו הנקבים ולפי שכי' הר"ן בשם אחרים הוא הדין אם נתנו אותה לתוך מים קרים שוב אין לה בדיקה.

וכ"פ הרמ"א ס"י ל"ו ס"ד וז"ל ואם שמו אותה פ"א במים חמין או קרים שוב אין לה בדיקה אפי' בפושרין.

ועיין ש"ך סק"ח שכי' וז"ל והר"ן כי דמטרשי וסותמין הנקב ונ"ל עיקר כהר"ן.

וכ"פ בשמלה חדשה ס"י ל"ו ס"ג ואם הושמו הריאה פ"א במים חמים או קרים שוב אין לה בדיקה.

והנה במקום שבדיקת הריאה היא אינה מדינא יש פוס' שצידדו להקל בדיעבד ולעת הצורך אם כבר הונח הריאה בקרים, וז"ל הלבנו"ש סק"י"ד אם הונחה פ"א בצונן יל"ע מאחר דכמה פוס' פירשו דצונן אינם סותמין הנקב אלא אדרבא מקרעין ואחר דבדיקה זו נתבאר שהיא חומרא אולי אין להחמיר בכה"א והוי קצת כעין ס"ס שמא כרא"ה דא"צ בדיקה כלל ושמא כהר"ן דקרים מקרעין ומועיל עדיין בדיקה ומ"מ ודאי אין להקל אלא כי איכא עוד איזה צד קולא.

וע"ע בפרי תבואה ס"י ל"ו ס"ה שכי' וז"ל שמו הריאה פ"א במים חמין או קרים אין מועיל אף שיבדוק אותה אח"כ במים פושרין מלבד במקום שמבואר להקל בעת הצורך.

אבל בסירכא שאזלא עיי קליפה אפשר שגם הב"א מודה שאם בדק במים קרים ששוב לא מהני בדיקת פושרין, ואפי' את"ל שגם באזלא עיי קליפה ובדק במים קרים מהני אח"כ בדיקת פושרין ואף שקשה לומר כן וקשה להקל כ"כ כמ"ש לעיל, יש עוד לחלק ולומר היכא שבדק במים קרים עיי שפיכה מעט ולא שהה הריאה במים הקרים רק מעט דרך העברה בזה מהני אח"כ הבדיקה בפושרין אבל אם נתן את הריאה למים קרים לשהות ולשרות שם כפי שעה שבהאי גונא לא לבד שלא מהני אח"כ באזלא הסירכא עיי קליפה אלא אפי' שאזלא עיי מיעוד ומשמוש לא מהני אח"כ בדיקת פושרין ועיין ב"א סי' ל"ו סק"ט שמחלק כן בהדיא, לכן אם לשרות כ"כ במים קרים עד שמתלבן עיי מראות דס ובאזלא הסירכא עיי קליפה כי בהא עסקינן והבדיקה חיובית שאינו מועיל אח"כ בדיקת פושרין. עכ"ד דעת הזבח.

וכ"כ בראש יוסף ס"ק רל"ו וז"ל ולי"ג דכ"ז דוקא לענין מו"מ בנחת כדינה אבל אם לא הלכה עיי מיעוד כ"א עיי קליפת בצפורן דאין מקום להקל כלל בלי בדיקה דדינה לענין מים קרים כמו שפסק הרמ"א לעינן ריאה דאושא ואדרבא כאן דגרע טפי דע"פ דעת כל הפוסקים אפי' עיי בדיקת פושרין אין מקום להקל כלל.

סיכום

(א) אגן שמחמירין כר"ן אין לצדד להקל ולא כבית אפרים, (בית דוד מנח"י).

(ב) בית אפרים מיירי דוקא במו"מ ולא בקליפה דידן, (דעת הזבח ראש יוסף).

(ג) בית אפרים מיקל דוקא כיון שהוא מעט מים והעברה בעלמא ולא במים מרובים ושיעור של ד' מינוט ונתקרה כל הריאה עיי המים (רא"פ) ואף במעט מים מחמירים האחרונים (בית דוד ומנחת יוסף הני"ל ודרכ"ת סי' ל"ו סקפ"ג).

(ד) בית אפרים מיקל רק בדיעבד והפס"מ, (עיין פרי תבואה סי' ל"ו סי"ג סי"ה סי' ל"ט סקכ"א וראש אפרים סי' ל"ו סק"ז סק"י"ג ס"ק קמ"ד קמ"ו סי' ל"ט סקכ"א).

(ה) הדעת הזבח כי דשיעור שמתלבן הדם היא זמן מרובה.

(ו) הבית אפרים אינו מיירי מקרירות שהוא בין 3-15 דגראד שהיא נגד המציאות בימים ההם (דמים) שהוא 32 נעשה כפור ועיי אנט"י פרי"ז

ולכך כל המים סמוך לשאיבתן כשרים לנפיחה בין בקץ בין בחורף וכן נהגו.

הנה בענין מש"כ הראש אפרים כבר כי בספר בית דוד סי' ל"ו ח"א ס"ב יסוד הבית סק"ג או' ב' אחר שהביא דברי בית אפרים וסמ"ע סיים דמ"מ כיון דהשמ"ח מחמיר גם בקרים דסותמים הנקב אי"כ ס"ל כפי הר"ן וכ"כ השי"ך סק"ח דפירוש הר"ן עיקר לכן אין להקל בלא שאלת חכם וכי עוי"ש באו' ג' דאף אם אי"צ לבדוק כ"א במקום א' לא ישים שם מים קרים או חמים כ"א רוק או פושרין הנזכרים.

וכ"כ בספר מנחת יוסף סי' ל"ו ענף א' ס"ז דאף אם אי"צ לבדוק כ"א במקום א' לא ישים שם קרים או חמים כ"א רוק או פושרין.

הרי מזה דהבית אפרים מיקל רק בדיעבד ואפי' בזה כי הבית דוד דלא נקטינן כותיה, אבל באמת בנדי"ד מבואר שהבדיקת הריאה היא מדינא ולא רק חומרא ובה גם הבית אפרים מודה שאסור אחר שהיה במים קרים.

הנה כן מבואר בדעת הזבח מה"ת סי' ט' וז"ל דאפי' שיש פוס' שמכשירין בדיעבד אם עברה הסירכא ונאבדה בלי בדיקת פושרין היינו דוקא היכא שעוברות עיי מיעוד ומשמוש אבל לא עיי קליפה וכמו שכי מפורש בלבו"ש סי' ל"ו סקל"ד וכו'.

לכן אם הושמו את הריאה במים קרים קודם שנבדקה בפושרין לפי דעת הר"ן ז"ל שמפרש בריאה דאושא בקירי לא דמטרשי היינו שסותמין הנקב שוב אין לה בדיקה.

ודכותיה כל דבר הצריך בדיקה מדינא כעין סירכא וכן ריאה דאושא אם הושמו פ"א במים קרים שוב לא מהני בדיקת פושרין שהמים הקרים מטרשין וסותמין הנקב ועיין יו"ד סי' ל"ו בהג"ה ועיין סמ"ע שורש ד' ענף א' סקכ"ה ועיין מ"ז סי' ל"ו סק"ה, אלא שהב"א בקו' הראיות לסי' ל"ו סי"ז מתיר גם בריאה דאושא בהפס"מ ומטעם מה שהביא הר"ן בשם המפרשים דמטרשי שסותמין הנקב יחידאי ינהו לכן מתיר בהפס"מ לבדוק אח"כ בפושרין אבל בסירכא אפשר שגם הב"א מודה.

ועיין ב"א סי' ל"ט ס"ק קמ"ו שמתיר בסירכא ג"כ אם בדק פ"א במים קרים שמהני אח"כ לבדוק בפושרין אבל שנראה שזה דוקא שאזלא הסירכא עיי מיעוד ומשמוש אבל לא עיי קליפה דידן כיון שכי שם שאין הבדיקה כ"כ חיובית היינו כיון שיש עכ"פ הוכחה דמיעוד ומשמוש.

להניח הריאה במים קרים אסור שסותם נקבי הפליטה, אבל להניח מים קרים בגידי הריאה ליכא חשש, דמלבד שא"א לחדש סברות בזה מליבנו, מבואר מדברי מנה"ז הנ"ל שיש נקבים שהולך עד גידי הריאה וע"י הסרת הסירכא מוציא דם, וא"כ ע"י זריקת מים קרים בתוך גידי הריאה יכול לסתום הנקב ולא יבצבץ שוב בבדיקת פושרין, (וע"ע טו"ז סי' ל"ז סק"ג בסירכא שמליאה דם דם זה בא מריאה שניקבה ויצא דם מסמפונות שלה, הרי שיכול להיות נקב עד גידי הריאה, וע"כ יש לחשוש שנסתם הנקב ע"י מים קרים ודו"ק). [ובכלל צריך לברר אי המים סותמים הנקב או עצם הקרירות סותם הנקב וכנראה שהיא בצירוף שניהם, אבל י"ל דא"צ להגיע המים בכל מקום וילע"ע בזה, וע"ע שו"ת מהר"ש ח"ו סי' ל'].
 אחרת כתבי כל זאת אינה ה' לידי דברי שו"ת כנף רננה בהשמטות [מין כנף] סי' כ' שדן שם בענין לנפח הריאה ע"י כלי מפות, שצריך לחוש כשנפח באויר קר בתוך הריאה שמטרשי וסותם הנקבים, וז"ל שם בא"ד והנה הריאה בפנים יש בה לחות וזה ענין הסירכות שיוצא הלחות, ואם הלחות הזה יתחמם או יתקרר ביותר ג"כ י"ל מכווצי ומטרשי, וא"כ כשיכניס לתוך הריאה רוח קר או חם ביותר מתקרר או מתחמם הלחות שבכל הריאה ובפרט במקום הריעותא לשכיח לחות וי"ל דמכווץ ומטרש עכ"ל עי"ש באריכות בענין זה, היוצא לנו מדבריו דאין המים סותם הנקבים אלא שעצם הקרירות סותם הנקבים, ואף אויר קר ביותר סותם נקבים אף בלא מים, א"כ ה"ה בניד"ד שהריאה מתקרר ע"י המים הנ"ל הגם שי"ל שהמים אינו נוגע בהקרומים מ"מ יש חשש שסותם הנקבים משום עצם הקרירות.

***

א) בדע"ת סי' ל"ו במי הדעת אוי' ו' כי וז"ל אם הושמה פ"א בקרים או בחמין אם לא היה מצד פשיעה ומזיד יש להקל, וגם כל החומרא דלא ניח למים קרים הוא רק בזמן הקור גדול וגם דוקא אם עור הריאה חמה שמקרוב הוציאה בפנים אבל אם כבר נתקררה לגמרי ואין בה שום חום אין שום חשש כלל במים קרים, וכן לענין הדחת בשר קודם מליחה אין להחמיר בזה בדיעבד אם הדיח במים קרים וזמן הקור.

ובדע"ת שם כ' וז"ל ואגב אכתוב במש"כ טו"ז סק"ה דמכאן ראייה דהדחה במים קרים סותם נקבי הפליטה ובמשב"ז הוסיף דלפ"ז י"ש למנוע שלא ידחו הדחה ראשונה במים קרים דמטרשי

נשאר המים בקרירות כ"כ דבזה אף בשעה קלה י"ל דמטרשי.

וכן מלשון השולחן גבוה שכי' דנופחין אותה במהרה וודאי שאין משהה שם המים חמש מינוט, ואף בשיעור מועט לא מיקל השו"ג אלא משום דסבר דמים לאחר שנשאבו מקרי פושרין, ולא כתב היתר שאין משהין אותו כ"כ רק לסניף, ואפי' בזה כ' הדרכ"ת שהיא נגד פשטות דברי רמ"א וכל הפוס' (וכן נראה פשוט וכי הרמ"א ושו"ד ושמ"ח ועוד ועוד מיירי ששורה זמן מרובה במים קרים, והלא הם כתבו דלאחר שעשה הבדיקה במים קרים שוב לא מהני בפושרין וזה עולה לכמה סקונדע"ס וכ"ש בניד"ד שהוא ארבעה מינוט ונראה בחוש שכל הריאה מתקרר).

א) שולחן גבוה כתבו רק לסניף.

ב) שו"ג מיירי מכמה רגעים.

ג) דרכ"ת סי' ל"ו סקפ"ג כ' שזהו נגד כל הפוסקים.

ד) בית דוד ומנח"י מחמירים במפורש.

ה) גם הוא לכאוי' אינו מיירי בקליפה כמו שכי' דעת הזבח וראש יוסף בדברי בית אפרים.

ו) בקרירות כ"כ ודאי דאינו מיקל דהתם מיירי במים שאינו קר כל כך כמובא לעיל.

היוצא לנו מזה לזרוק מים קרים מאוד בריאה לארבע מינוט ליכא שום פוסק שמיקל לכתחלה, ובפרט הרבה מים לזמן מרובה, ובפרט שבמציאות מקרר כל הריאה, ובפרט לדין שמקלפין סירכות אסור אף בדיעבד והפס"מ.

***

ב) והנה עוד דבר שצריך לברר היא על פי דברי מנחת הזבח סוף כלל ל"א סי' שכי' וז"ל דלדולים שבשיפולי הריאה אין צריך להסירן ולבדוק שמא ימצא דם תחתיהן זולת באם אירע שהסירן ומצא זיעת דם תחתיהן טריפה, ואם מצאן משורשים בחוזק בבשר הריאה אז יש לחוש לזה 'וחייב לבדוק אם אינו מזיע דם תחתם' עכ"ל, (וע"ע בענין דם שתחת הסירכות בלבו"ש סוס"י ל"ט ודרכ"ת סי' ל"ט ס"ק תכ"ח וס"ק תרמ"ג באריכות).

ולכאורה בניד"ד שנתרוקן כל הדם מגידי הריאה אי אפשר לבדוק אח"ז.

ועוד דבר ראינו מדברי מנחת הזבח שאין לחלק ולומר דדוקא להניח מים קרים בתוך הריאה או

ראשו והנה שכרו אתנו ואם לאו כל בעיני יחוש לעצמו ותביא על המחמירים ברכה עכ"ד.

וכ"ז כשנפח כדרכה אז מחמיר המהר"ם אלשקר וע"ז כי הש"ך דלדין דמקילין במיעוץ מותר, אבל כשנפח יותר מדאי מבואר בסמ"ע שורש ג' ענף ד' ס"ב וז"ל ודוקא בנפיחה כדרכה הולכת הסירכא אבל אם נפוחה יותר אין להקל דשמא מחמת חוזק הנפיחה נפרקה כמ"ש הפרי תבואה סעיף קכ"ג עכ"ד הסמ"ע.

ובראש אפרים סי' ל"ט ס"ק ק"נ הביא דברי מהר"ם אלשקר וכי וז"ל דוקא אם נפח כדרך הנופחים אבל אם נפרד קצת ייתר מדרך הנופחים הרי זה דומה לממעך בחוזק ואע"ג שדעת א"י שהבאתי בסי' ל"ו שרוב בהמות הם נפוחות ביותר מדרך הנופחים מ"מ אין לפסוק קולא בניתק ע"י נפיחה משום זה וגם שם כתבתי בשם שו"ת פ"י דמחלק בין נפוחות האדם שהיא בכח למה שהבהמה נפוחה בטבע וא"כ פשיטא דלענין נפוחה יותר מכדרכה דאיכא לפלוגי בהכי.

וכ"ש בניד"ד שאינו מתנפח ע"י אדם אלא ע"י המים הללו יותר מבחיים קו"י שרואין בכלל מה נעשה בפנים במראות ובסירכות יש חשש שניתק סירכות.

הגם שיש לדחוק ולומר דדוקא כשרואין סירכא שניתק אסור אבל מסתמא אין להחזיק ריעותא, מ"מ לא משמע כן בתשובת מהר"ם אלשקר הנ"ל, דמשמע שמסתמא ניתק סירכות של ב' ימים, וכן י"ל כן מסברא כשנפח יותר מבחיים, (וע"ע בדרכ"ת סי' ל"ט סקכ"א ובשו"ת לבושי מרדכי חו"מ סי' ט' ובשו"ת שבט הלוי ח"ד סי' ע"ז ושו"ת קנין תורה בהלכה ח"ו סי' נ"ז בענין לנענע הבהמה אחר שחיטה קודם בדיקת הריאה שיש חשש ניתק סירכות דקות, וק"ו בניד"ד שמנפחין אותו יותר מבחיה קודם הבדיקת פנים, ועיי"ש בלבו"מ באמצע דבריו שכי' שם וז"ל כידוע סרכא כחוט דק וכיו"ב נאבדי לגמרי ע"י הנענועי).

***

היוצא לנו מכל הנ"ל (א) דיש לנו חשש שהמים קרים סותם נקבי הפליטה ולא מהני שוב בדיקת פושרין שהיא מדינא לדין שמקילין לקלוף בסירכות. (ב) בלדולים שבשיפולי הריאה א"א לבדוק אי יש טיפת דם. (ג) חשש דסותם נקבי פליטה ע"י המים קרים בעוד שהבשר חם ולא מהני מליחה אח"כ. (ד) חשש דמתנתק סירכות כיון שמתנפח הריאה יותר מבחיים ובזמן שלא ראה עדין הסירכות בעיניו.

ליה ולפי דבריו "אם שמו פעם קמא במים קרים לא מהני כלל הדחה אחרת" וכו'.

ולעני"ד דודאי קרירות המים מקבצים יחד חלקי הגוש שמניחים בתוכו וכמו שכי' רש"י בשבת מ"א ע"ב ד"ה והלא מצרף כשכלי מתכות חם ונותן לתוכו צונן מחזקים את הכלי וכי' שירתיה האור מפעפע וכי' והמים מצרפין פעפעו עכ"ל אבל זה כשמניחין לתוכו דבר חם וכי' לכן דוקא בבשר כמו הריאה שמוציאין חמה מהגוף אז יש חשש דמטרשי משא"כ בבשר קר וכו'.

היוצא מדברי דע"ת היא ב' דברים א' דבניד"ד שמניחין מים קרים בשעה שהריאה היא חם עדיין בתוך חמש מינוט לאחר השחיטה היא גרע ביותר וי"ל דהבית אפרים אינו מיירי מזה ורק באופן זה החמיר הדע"ת.

אבל חידוש גדול נוסף לנו מדברי הדע"ת שיהא חשש לגבי מליחה שסותם נקבי הפליטה שכל הפוס' (רמ"א בסי' ס"ט ובחי' רעק"א שם ובאמת בדעת רעק"א שם משמע שמיקל רק בדיעבד) לא היתרו רק כשהזיח במים קרים בשעה שהבשר כבר נתקרר, משא"כ בניד"ד שמדיחים במים קרים בשעה שהבשר חם עדיין יש חשש שסותם נקבי הפליטה לפי דברי הטו"י ופמ"ג, [וע"ע שו"ת אלף המגן סוסי"י ל"ד] ולא מהני אח"כ לעשות הדחה בפושרים שכבר נסתם נקבי הפליטה.

***

(ד) והשתא נבא לשאלה ד' בענין שמתנפח הריאה ע"י המים יותר מבחיה, וחוף מהחשש שנעשה הבדיקת פנים לעבודה קשה, יש לזה עוד חששות להלכה משום חשש ניתק סירכות.

כי בש"ך סי' ל"ט סק"ל וסירכא שמתנתקת ע"י נפיחה כי בתשובת מהר"ם אלשקר סי' ב' דטריפה ומדמי לה למיעוץ ומשמע דלדין דמקילין במיעוץ ה"ה בהכי עכ"ד הש"ך.

ובשו"ת מהר"ם אלשקר הנ"ל כי וז"ל וגם מהסירכא האחרת שניתקה ע"י נפיחה טריפה היתה ולא ראינו ולא שמענו בכל תפוצות ישראל מי שנהג בנפיחה כזאת חוף מאי קנדי"א ששמענו שנוהגין כך ואין להם על מי שיסמכו "כי שמא תהיה הסירכא של יום א' או של שנים ותנתק מיד בכח הנפיחה".

וסיים וה"ה לנפיחה זו שכתבתם דאין להקל בה כלל לפיכך מי שיש בידו למחות ולסלק המנהג הזה מאותו מקום בלא מחלוקת יחילו לו ברכות על

דהאי שתא העעל'יט ודנו בענין זה והחליטו שלא להשתמש בהמאשין הנ"ל מהרבה טעמים.

ונסיים בדברי שו"ת דברי חיים או"ח ח"ב סי' ב' בענין מאשין ציצית וז"ל והנה מחמת שלא ראיתי אופן עשייתם במאשין לא יכולתי לכוון הדברים ולומר בפה מה שלא ראיתי בעיני ולכן לא פלפלתי עמו ורק כתבתי לו שלדעתי אין להתירם כי המאשין יוכל להתקלקל בנקל ויעשו באופן אחר שלא יהיה בהכשר וגם כי יתרבו התיריים במדינות אשכנז וכשלו רבים ח"ו עכ"ל.

בסיום דברינו רצינו להדגיש שאין לסמוך על מש"כ כאן להלכה לא לחומרא ולא לקולא דלא בררנו המציאות בפעולת המאשין הנ"ל כ"צ, אלא כתבנו כל זאת רק להביא הדברים לפני יודעי דת ודין והם יורינו את המעשה אשר יעשון, וכן לא נחתינן בכל השאלות שיש בהמאשין הנ"ל בהל' מליחה אי יש חשש שפירש דם ממקום למקום, ואי יכולים לעשות הבדיקת פנים כדמבעי, ועוד שאלות בכשרות הקעמיקעלס, ופעולתו לגבי בדיקת הריאה ולגבי מליחה וכדומה, ולמעשה כבר נתאספו הרבנים הגאונים שליט"א ביום א' פרי בא

קריאתה זו הילולא

מה שהקשו בגמ' (ערכין י' ע"ב) מפני מה אין אומדין הלל בפורים ותירצו קרייתתה זו היא הילולא. והנה היא גופא קשיא לן למה תיקנו קריאת המגילה ולא הלל, וגם האיך אפשר לומר קריאתה זו הילולא, והנה הלל הוא שבח והודאה ליוצר כל ובמגילה לא נזכר שום שבח, אבל הנראה לי הוא דהנה הנס הזה לא היה שום שיודד המערכה, רק שהוכר לבאי עולם יכולתו והשגחתו בטבעיים, ושאינו הטבע מתנהג רק ביכולתו והשגחתו, והוא נס נסתר, ע"כ לא נזכר השם המיוחד במגילה רק ברמזים בר"ת וס"ת כידוע, להורות כי בתוך הטבע מלובש השגחתו והוא מנהיגם כרצונו, והנה כיון שלא היה שיודד לא נתבטלו הטבעיים משירתם, ע"כ אין צריכין ישראל לומר שירה בעבורם, רק קריאתה זו הילולא, היינו בקריאה נזכר ענין ההילול, דהיינו שמוכן מתוך הקריאה יכולתו והשגחתו בטבעיים, ונרמז בתוכה השם המיוחד להורות הוי"ה הוא האלקים אבל אין מן הצורך לשירה כנ"ל.

(אגרא דפרקא – אות רז)

ביעור חמץ – ביעור עבודה זרה

עיקר ביעור חמץ הוא ביעור ע"ז לכך נאמר ביאשיה שביעור את כל הע"ז כי לא נעשה כפסח הזה וגו', ולכך נסמך את חג המצות תשמור לפסוק אלהי מסכה לא תעשה לך, ואמר אם היו כל ישראל שורפין את החמץ בכוונה הנ"ל שהוא ביעור ע"ז וואלט אויך גרינגער גיווען דער גלות:

{ספר אמרי פנחס שער ד – שבת ומועדים – ערב פסח אות רמח}